

SWEDISH
ENVIRONMENTAL
PROTECTION
AGENCY

BESLUT
2021-12-20

Ärendenummer
NV-09165-21

Aminoff, Christine
Tel: 010-698 18 15
Christine.aminoff
@naturvardsverket.se

Beslut

Naturvårdsverket beslutar att tillåta skyddsjakt efter 50 gråsälar.

Skyddsjakten får endast ske efter gråsälar

- vid platser där fiske bedrivs och inom ett avstånd av 200 m från sådant område där gråsälar orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen,
- vid fiskodling samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- i fredningsområde för fisk samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- vid av länsstyrelsen medgiven utsättningsplats av fisk, samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område under sju dygn före och sju dygn efter utsättningstillfället.

Normalt är jakt från båt med motor bara tillåten om motorn är avstängd och minst en minut förflutit sedan den stängts av. Vid denna skyddsjakt är det dock tillåtet att jaga från stillaliggande båt med motorn på eller av.

Vid sidan av kulammunition av klass 1 får även kulammunition av klass 2 användas.

Detta beslut ska delges med kungörelsedelgivning och gälla även om det överklagas.

Villkor för skyddsjaktens genomförande

Jakttid

Skyddsjakten får ske under tiden:

- den 1 januari till och med den 31 januari 2022

Jaktområde

Skyddsjakten får bedrivas inom svenskt territorium i följande län:

- Norrbottens län
- Västerbottens län
- Västernorrlands län
- Gävleborgs län
- Uppsala län
- Stockholms län
- Södermanlands län
- Östergötlands län
- Gotlands län
- Kalmar län
- Blekinge län
- Skåne län

Undantagna områden

Ingen skyddsjakt efter gråsäl får med stöd av detta beslut ske inom nationalparker. Jakt enligt detta beslut inom andra skyddade områden (exempelvis sälskyddsområden, Natura 2000-områden eller naturreservat) är bara tillåten om den kan ske utan hinder av de regler som gäller i dessa områden. Jakt som på ett betydande sätt kan påverka Natura 2000-områden kan enligt 7 kap. 28 a § miljöbalken (1998:808) även kräva tillstånd ("Natura 2000-tillstånd"). Frågor om sådant tillstånd prövas av länsstyrelsen i aktuellt län.

Utbildning

Den som jagar säl från båt ska ha gått utbildning i säljakt. Utbildningen ska vara organiserad av jägarorganisation i Sverige eller Finland.

Jaktmetoder och tillåtna jaktmedel

Normalt är jakt från båt med motor bara tillåten om motorn är avstängd och minst en minut förflutit sedan den stängts av. Vid denna skyddsjakt är det dock tillåtet att jaga från stillaliggande båt med motorn på eller av.

Vid jakt med gevär får vid sidan av kulammunition av klass 1 skyddsjakten även ske med kulammunition av klass 2.

Kontakta Naturvårdsverket innan och efter skyddsjakt

Innan skyddsjakt

Den som avser att bedriva skyddsjakt efter gråsäl ska närmaste vardag innan jakten genomförs besöka Naturvårdsverkets hemsida, eller kontakta

Naturvårdsverkets kundtjänst, för att få information om hur många gråsäl som återstår av antalet som tillåtits i det aktuella länet. Se nedan under ”Upplysningar” för kontaktuppgifter till Naturvårdsverket.

Efter skydds jakt

Fällda gråsäl ska så långt som möjligt bärgas. Den som fällt säl under skydds jakt ska meddela detta till Naturvårdsverkets så snart som möjligt men senast närmaste vardag efter att säl fällt. För att lämna uppgifterna går det att använda sig av det formulär som finns tillgängligt för ändamålet på Naturvårdsverkets hemsida. Alternativt går det också att kontakta kundtjänst via telefon eller e-post.

Dessa uppgifter ska lämnas:

- Skyttens namn, adress, telefonnummer och e-postadress
- Tidpunkt då säl fällt
- Position där säl fällt i WGS84-format och var denna position är i förhållande till närliggande känd plats (exempelvis ort, ö, fyr, vattenområde eller motsvarande)
- Uppskattat avstånd mellan position där säl fällt och plats där fiske bedrivs
- Om säl bärgats

Om säl bärgats (eller det i övrigt är möjligt att avgöra) ska även följande uppgifter lämnas:

- Kön på fälld säl
- Längd på fälld säl (från nos till svanspets)

Bakgrund

Naturvårdsverkets beslutade 2021-03-26 om licensjaksbeslut på gråsäl (NV-08762-20) innefattar jakt på 2 000 gråsäl. Idag har cirka 900 av de 2 000 gråsäl som fick fällas med stöd av beslutet fällt. Naturvårdsverket kan besluta om skydds jakt efter säl på eget initiativ eller efter ansökan från enskilda. Naturvårdsverket har valt att på eget initiativ utreda behovet av skydds jakt. Grundtanken är att om möjligt förekomma enskilda ansökningar och därmed möjliggöra skydds jakt så snart behov uppstår i samband med skada på fångst eller redskap, vid fiskodlingar och utsättningsplatser av fisk samt i fredningsområden

Naturvårdsverket har vid beredningen av detta beslut hört Havs- och vattenmyndigheten. Havs- och vattenmyndigheten har i sitt yttrande tillstrykt Naturvårdsverkets förslag om skydds jakt efter 50 gråsäl under januari 2022. Havs- och vattenmyndigheten har även framfört i sitt yttrande att förslaget inte försvårar upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för arten.

Skäl

Aktuella bestämmelser

Naturvårdsverket får på eget initiativ besluta om skydds jakt efter säl för att förhindra allvarlig skada på fiske eller annan egendom samt för att skydda vilda djur eller växter eller bevara livsmiljöer för sådana djur eller växter om det inte

finns någon annan lämplig lösning och om det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde. Naturvårdsverket ska höra Havs- och vattenmyndigheten innan beslut om eventuell skydds jakt på säl. Detta framgår av 23 a och 23 b §§ jaktförordningen (1987:905).

I beslut om skydds jakt ska det enligt 9 b § jaktförordningen anges

- vilka arter som berörs och antalet djur som får fällas,
- vilka medel och metoder som får användas,
- vilken tid och vilket område som avses,
- de villkor som i övrigt behövs för att så långt som möjligt undvika skador eller olägenheter av betydelse för den berörda artens bestånd, och
- den kontroll som kommer att ske.

Naturvårdsverket kan med stöd av 24 d § jaktförordningen tillåta jakt från motordrivna fordon, exempelvis båtar med motorn igång, vilket annars är förbjudet enligt 31 § jaktlagen (1987:259).

Naturvårdsverket kan med stöd av 43 § i Naturvårdsverkets föreskrifter och allmänna råd (NFS 2002:18) om jakt och statens vilt tillåta att skydds jakt efter säl även får ske med kulammunition av klass 2. Enligt 16 § samma föreskrifter får annars bara kulammunition av klass 1 användas för jakt efter säl.

Med stöd av 59 § jaktförordningen får Naturvårdsverket besluta att ett skydds jaksbeslut ska gälla även om det överklagas.

Om en obestämd krets ska delges ett beslut får det enligt 49 § delgivningslagen (2010:1932) ske genom kungörelsedelgivning.

Skyldigheter som följer av Sveriges EU-medlemskap

Gråsäl finns med i bilagorna 2 och 5 till rådets direktiv (92/93/EEG) om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet). Det innebär bland annat att Sverige måste säkerställa att jakt efter gråsäl är förenlig med upprätthållandet av gynnsam bevarandestatus för arten.

Naturvårdsverkets bedömning

Förhindrande av allvarlig skada och skydda fisk

Havs- och vattenmyndigheten m.fl. har i tidigare yttrande till Naturvårdsverket lämnat uppgifter om de skador som gråsäl orsakar fisket. Antalet fiskare som rapporterade sälskador under 2019 är betydande och samtliga län med kust mot havet har inrapporterade skador. Vidare framgår av uppgifterna från Havs- och vattenmyndigheten att skador orsakade av säl i princip förekommer utefter hela Sveriges kuststräcka och att skadorna är omfattande. Inte minst det kustnära yrkes- och husbehovsfisket med passiva redskap anges vara hårt drabbat av sälskador. I december 2014 rapporterade Havs- och vattenmyndigheten att total ekonomisk skada beräknat på infiskningsvärde enligt loggböcker och kustfiskejournaler uppgår till ca 33,3 miljoner kronor per år. Då är heller inte så kallade dolda skador på fisket medräknat. Skadorna bedöms inte ha minskat sedan dess. Enligt tidigare rapporter från Havs- och vattenmyndigheten är det också troligt att det finns ett antal fiskare som har sälskador men av olika anledningar inte rapporterar dessa.

Flera länsstyrelser har tidigare rapporterat till Naturvårdsverket om att påverkan från gråsäl är mycket stor på fisket och även att fiskare tvingas avstå från att använda sina redskap då risken för allvarliga skador är för stor. Omfattningen av skadorna varierar under året men Naturvårdsverket konstaterar att de flesta fiskemetoder drabbas av allvarliga skador under hela fiskesäsongen. Gråsäl antas även göra större skador på fiskeredskap då den blir större och kraftfullare än de andra sälarterna.

Jordbruksverket har i yttrande anfört att sälen förorsakar skador och problem för vattenbruket, främst fiskodlingar och nämner uppgifter från enskilda vattenbrukare som rapporterar att sälen kan ta över hälften av fisken i en anläggning, vilket ger stora ekonomiska konsekvenser för den enskilde. Jordbruksverket menar att det är mycket svårt för en vattenbrukare att skydda sin anläggning mot sälangrepp. Förutom skador på redskapen och en förlust av de fiskar som sälen äter upp, kan angreppen även leda till stora förluster av fisk som rymmer genom de hål som sälen orsakat i nätkassar. Detta kan i sin tur ge påverkan på lokala ekosystem och fiskpopulationer genom tex ökad konkurrens, predation, smittspridning mm.

Det finns studier som visar på att fiskbestånds återhämtning i fiskefria områden hindras av predation från ökande sälpopulationer. Flera länsstyrelser (bland annat i följande län; Stockholms, Västra Götaland, Kalmar, Blekinge, Västerbotten, Södermanland, Gävleborg och Skåne) samt intresseorganisationer som Sportfiskarna och SFPO lyfter i sina yttranden fram behovet av skydds jakt på säl i fredningsområden för fisk i syfte att skydda bestånd av fisk. Även Jordbruksverket och Sveriges Lantbruksuniversitet understryker behovet av skydds jakt på säl vid fredningsområden av fisk. Projekt ReFisk, som länsstyrelsen i Stockholms län varit projektledare för, har som en del av uppdraget utvärderat fredningsområden för fisk i Stockholms skärgård. Utvärderingen har visat att fredningsområden har en positiv inverkan på bestånden av gädda samtidigt som man sett en kraftig ökning av predation av säl i de vikar som undersökts. Inom ramen för projektet har även genetiken på gädda i olika lekrområden analyserats. Den delen av undersökningen har visat att lekpopulationerna av gädda är genetiskt skilda mellan olika lekvikar i skärgårdsområdet. Det innebär att varje delpopulation är mycket skyddsvärd och om det sker drastiska nedgångar innebär det en övergripande risk att unika populationer av gädda hotas att försvinna för alltid. Sälen utgör idag ett av hoten för att sådana scenarion ska inträffa.

Utsättning av smolt, ofta i form av kompensationsodling, kan vara en kostsam aktivitet som görs för att gynna svaga bestånd av exempelvis lax och öring. Våtmarksrestaureringar är ofta finansierade med statliga medel i syfte att hjälpa till att strukturera upp ekosystemet genom att producera gäddor (s.k. gäddfabriker) och ta upp näring. Sälars predation i dessa miljöer kan innebära stor skada på de bestånd som ska skyddas eller att man anpassar isättningen av fisk till när risken för predation är mindre. En minskning av sälens predation vid utsättningsplatser för smolt skulle maximera såväl ekonomiska som biologiska intressen.

Naturvårdsverket bedömer att skydds jakt efter säl ibland endast kan förväntas ha en relativt begränsad och tillfällig effekt mot skador och påverkan på fiskbestånd. Men Naturvårdsverket bedömer att skydds jakt kan vara en lämplig lösning då jakten kan få sälar att undvika de områden som nyttjas vid fiske,

fiskodling och utsättning av fisk då den kan riktas mot skadegörande individer. På samma sätt kan jakten användas för att skydda fiskbestånd i känsliga områden. Skydds jakt efter gråsäl behövs därför för att det ska finnas möjlighet att förhindra allvarlig skada och för att skydda fiskbestånd.

Annan lämplig lösning

Det finns flera olika skadeförebyggande åtgärder som generellt kan vidtas för att minska sälskadorna på fisket, fredningsområden, utsättningsplatser och fiskodlingar, exempelvis;

- fiske vid olika tidpunkter på dygnet
- vakta vid redskapen, fredningsområdet, utsättningsplatsen eller fiskodlingen
- fiske i kortare perioder
- byte av fångstplatser
- val av redskap som är särskilt utformade
- olika typer av sälskrämmor, exempelvis ljud

För vattenbruksägare finns även följande möjligheter att försöka minska sälskadorna:

- starkare material för att förstärka näten i kassarna eller extranät utanför kassarna i havsbaserad odling där sälskador är vanligast

Erfarenheterna visar att dessa skadeförebyggande åtgärder har begränsad och oftast kortvarig effekt. Trots en längre tids arbete för att utveckla redskap och metoder som ska vara säkra mot sälangrepp finns det ännu inte fiskeredskap som effektivt förebygger och minskar risken för sälskador för alla typer av fiske och för alla fiskares behov och förutsättningar. Sälerna lär sig snabbt att förknippa skrämmorna med mat vilket ger skyddet en motsatt effekt. Mot denna bakgrund gör Naturvårdsverket bedömningen att det saknas annan lämplig lösning än skydds jakt för att helt förhindra de allvarliga skador som orsakas av gråsäl samt för att skydda utsatta fiskbestånd och att skydds jakt är ett nödvändigt komplement till andra åtgärder.

Gynnsam bevarandestatus

Helsingforskommissionen (det styrande organet för Helsingforskonventionen om skydd av Östersjöområdets marina miljö) föreslår att det undre referensvärdet för antalet gråsäl bör ligga på minst 10 000. Detta referensvärde är även det som i enlighet med art- och habitatdirektivet inrapporterats av Sverige till Europeiska Unionen.

Genom att antalet gråsäl överstiger referensvärdet säkras den biologiska nivån som krävs för att upprätthålla ett livskraftigt bestånd. Skydds jakt kan tillåtas utan att gynnsam bevarandestatus äventyras om populationen överstiger denna nivå och har en långsiktig positiv tillväxt.

Havs- och vattenmyndigheten ansvarar för övervakning av beståndsutvecklingen hos sälarterna i de svenska havsområdena. Övervakningen utförs av Naturhistoriska riksmuseet.

Av yttrande från Naturhistoriska riksmuseet framgår att gråsälpopulationen i Östersjön har gynnsam bevarandestatus. Antalet gråsäl i Östersjön beräknas uppgå till mellan 50 000 till 67 000 individer. Då sälarna är så pass rörliga även

inom begränsade tidsperioder betraktas gråsälarna i hela Östersjön som en förvaltningsenhet. Den genomsnittliga tillväxthastigheten låg under åren 2005–2020 på 4,9 %.

Naturvårdsverket bedömer mot denna bakgrund att skyddsjakt efter totalt 50 gråsäl inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos artens bestånd i dess naturliga utbredningsområde.

Sammanfattningsvis gör därför Naturvårdsverket bedömningen att samtliga förutsättningar är uppfyllda och fattar därför beslut om att tillåta skyddsjakt efter gråsäl.

Villkor

De beslutade jakttiderna syftar till att ge så goda förutsättningar som möjligt för skyddsjakt samtidigt som hänsyn tas till sälarnas behov av ro under kutningstiden.

Syftet med skyddsjakten är att förhindra allvarliga skador och skydda bestånd av fisk och en förutsättning är att det inte finns någon annan lämplig lösning.

Därför tillåts skyddsjakten endast

- vid platser där fiske bedrivs och inom ett avstånd av 200 m från sådant område där gråsäl orsakat skador på fiskeredskap eller tagit fångst från redskapen,
- vid fiskodling samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- i fredningsområde för fisk samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område,
- vid av länsstyrelsen medgiven utsättningsplats av fisk, samt inom ett avstånd av 200 m från sådant område under sju dygn före och sju dygn efter utsättningstillfället.

För att underlätta bärgning av fällda sälar får jakten ske från stillaliggande båt med motorn på eller av. Kulammunition av klass 2 tillåts för att möjliggöra användning av ammunition som minskar risken för rikoschetter.

Verkställighet och kungörelse

Med hänsyn till att skadorna är allvarliga och pågående är det viktigt att skyddsjakten kan inledas då jakttiden startar. Detta är nödvändigt för att förhindra att ytterligare allvarliga skador uppstår. Det finns därför skäl för att beslutet ska gälla även om det överklagas. Det finns även tid mellan beslutsdatum och jaktstart som ger berörda möjlighet att ta del av beslutet innan det börjar tillämpas.

Beslutet ska delges med kungörelsedelgivning. Beslutet finns under överklagandetiden tillgängligt hos Naturvårdsverket på Virkesvägen 2 i Stockholm alt. Forskarens väg 5 i Östersund och på vår webbplats www.naturvardsverket.se.

Upplysningar

Länsstyrelserna får med stöd av 47 § jaktförordningen meddela tillstånd till jakt på sådant allmänt vatten och sådana holmar, klippor och skär som avses i 12 §

andra stycket jaktlagen. Det är även möjligt att efter överenskommelse med jakträttshavaren bedriva skyddsjakt efter säl på annans jaktområde.

Information om fredningsområden för fisk tillhandahålls av Havs- och vattenmyndigheten, bland annat på webbplatsen svenskafiskeregler.se.

Kontaktuppgifter till Naturvårdsverkets kundtjänst och webbplats

Webbplats: www.naturvardsverket.se/saljakt

E-post: viltforvaltning@naturvardsverket.se

Telefon: 010-698 10 00 (vardagar 08:00-16.30)

Se bilaga för information om hur man överklagar.

Beslut i ärendet har fattats av enhetschefen Carl-Johan Lindström. I ärendets handläggning har handläggarna Christine Aminoff, Nils Mårtenson samt juristen Emil Ekström deltagit.

Detta beslut har fattats digitalt och saknar därför namnunderskrifter

För Naturvårdsverket

Carl-Johan Lindström

Christine Aminoff

Kopia till:

Havs- och vattenmyndigheten
HELCOM
Jordbruksverket
Jord- och Skogsbruksministeriet, Helsingfors
Jägarnas Riksförbund
Klimat- och miljödepartementet, Oslo
Kustbevakningen
Lantbrukarnas Riksförbund
Länsstyrelsen i Blekinge län
Länsstyrelsen i Gotlands län
Länsstyrelsen i Gävleborgs län
Länsstyrelsen i Hallands län
Länsstyrelsen i Kalmar län
Länsstyrelsen i Norrbottens län
Länsstyrelsen i Stockholms län
Länsstyrelsen i Södermanlands län
Länsstyrelsen i Skåne län
Länsstyrelsen i Uppsala län
Länsstyrelsen i Västerbottens län
Länsstyrelsen i Västernorrlands län

Länsstyrelsen i Västra Götalands län
Länsstyrelsen i Östergötlands län
Miljödepartementet, Stockholm
Miljöministeriet, Helsingfors
Miljö- och Födevareministeriet, Köpenhamn
Naturhistoriska riksmuseet
Näringsdepartementet, Stockholm
Närings- och fiskeridepartementet, Oslo
Polismyndigheten
Program Säljar och Fiske
Skärgårdarnas riksförbund
Svenska Fiskares Riksförbund
Svenska Jägareförbundet
Svenska Naturskyddsföreningen
Svenska Rovdjursföreningen
Sveriges Fiskares Producentorganisation
Sveriges Fiskevattenägareförbund
Sveriges lantbruksuniversitet
Sveriges Sportfiske- och Fiskevårdsförbund
Sveriges Yrkesfiskares Ekonomiska Förening
Swedish Pelagic Federation
Världsnaturfonden WWF

Var ska beslutet överklagas?

Naturvårdsverkets beslut kan överklagas hos Förvaltningsrätten i Stockholm.

Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Naturvårdsverket.

Adressen framgår av beslutet. Har överklagandet kommit in i rätt tid överlämnar Naturvårdsverket överklagandet och handlingarna till Förvaltningsrätten i Stockholm.

När ska beslutet senast överklagas?

Överklagandet ska ha kommit in till Naturvårdsverket **inom tre veckor** från den dag Ni fick del av beslutet.

Vad ska överklagandet innehålla?

Överklagandet ska vara skriftligt och det ska vara undertecknat.

I skrivelsen ska Ni ange:

Ert namn, adress, personnummer/organisationsnummer och telefonnummer, vilket beslut som Ni överklagar t.ex. genom att ange beslutsdatum och ärendenummer,

hur Ni anser att Naturvårdsverkets beslut ska ändras och varför det ska ändras samt

om det finns motparter i ärendet bör Ni ange deras namn, adress och telefonnummer.